

LEERGANG PENSIOENRECHT 2021 - 2022

FACULTEIT RECHTSGELEERDHEID EN CRIMINOLOGISCHE
WETENSCHAPPEN

NIEUWSBRIEF 3 / jaargang 16

DAG VAN HET PENSIOENRECHT

10 mei 2022

PENSIOENOPBOUW ZELFSTANDIGEN

Historisch overzicht pensioenopbouw zelfstandigen

Wettelijke pensioenen van de zelfstandigen: overzicht van de belangrijkste data

Wettelijke pensioenen zelfstandigen: opbouw en berekening

Financiering sociaal statuut zelfstandigen (inclusief de financiering van de pensioenen)

Aanvullende pensioenen van de zelfstandigen: overzicht van de belangrijkste data

Overzicht en inzage in de recente aanvullende pensioenopbouw voor zelfstandigen

80%: waar ga je heen?

Zelfstandigen, aanvullende pensioenen en vastgoedfinanciering: een kritische blik

Automatic enrolment en zelfstandigen: harmonie of disharmonie?

Ter afsluiting: de wegen naar arbeidsvormneutraal pensioen?!

Inschrijven is mogelijk via deze link:

<https://www.law.kuleuven.be/apps/activiteiten/activities/5922#5922>.

Prof. dr. Yves Stevens

Ruth Sierens

BLIKVANGER

Gemengde loopbaan en overschrijding eenheid van loopbaan

In deze nieuwsbrief staat een belangrijk arrest van het Grondwettelijk Hof. Het gaat om arrest nummer 8 van 20 januari 2022. Het heeft een grote impact op de pensioenberekening van heel wat mensen en het zet bovendien de werking van de pensioendienst onder administratieve en budgettaire druk. Nochtans lijkt het ogenschijnlijk enkel verband te houden met een louter technisch element, namelijk de eenheid van loopbaan. Dit beginsel houdt in dat voor een pensioengerechtigde, ongeacht het pensioenstelsel en ongeacht het feit of hij een homogene of gemengde loopbaan heeft doorlopen, nooit meer dan 45 loopbaanjaren in rekening kunnen worden gebracht voor het bepalen van zijn pensioenrechten. Dit betekent dat de effectief gepresteerde loopbaanjaren, ongeacht het pensioenstelsel, wor-

den teruggebracht tot 45 jaren door de overtollige jaren in mindering te brengen. Deze regeling hanteert een abstracte hiërarchie waardoor de jaren als zelfstandige eerst geschrappt worden, zelfs als die meer kunnen opbrengen dan jaren als werknemer. Het Grondwettelijk Hof stelt nu dat dit systeem het gelijkheidsbeginsel schendt in zoverre er voor de vaststelling van de individuele pensioenrechten van een sociaal verzekerde met een gemengde loopbaan als werknemer-zelfstandige niet steeds de minst gunstige loopbaanjaren in mindering worden gebracht.

Waarom is het dan zo belangrijk? Er zijn twee redenen. Ten eerste is er het pensioen-technisch aspect. Het arrest roept een halt toe aan een discriminatie die reeds lange tijd en meermaals door de Ombudsdienst Pensioenen werd aangekaart (zie algemene aanbeveling nr. 2010/1). Over wat gaat het? Bij het bepalen van pensioenrechten wordt een volledige loopbaan gelijkgesteld met maximaal 45 jaren. Daarnaast is er het zogenaamde beginsel van de "eenheid van loopbaan". Dat beginsel houdt in dat er voor een pensioengerechtigde nooit meer dan 45 loopbaanjaren in rekening kunnen worden gebracht. Dat geldt ongeacht het type van pensioenstelsel, dus voor zowel werknemers, zelfstandigen als ambtenaren. Bovendien geldt het ongeacht of het gaat over een homogene loopbaan (bijvoorbeeld louter werknemer) of een gemengde loopbaan (bijvoorbeeld werknemer in combinatie met zelfstandige). Concreet betekent het dat de effectief gepresteerde loopbaanjaren, ongeacht het pensioenstelsel, worden teruggebracht tot 45 jaren.

De zogezegd "overtollige" jaren worden niet meegeteld. Welke jaren zijn evenwel "overtollig"? Met andere woorden: welke jaren worden niet meegeteld? Bij een homogene loopbaan is dat eenvoudig. De loopbaanjaren met de minste pensioenopbrengst worden geschrappt. Bij een gemengde loopbaan is dat anders. Er wordt namelijk steeds van een abstracte hiërarchie uitgegaan inzake de gunstigheid van een loopbaanjaar. Zo worden de loopbaanjaren als ambtenaar steeds als voordeliger beschouwd dan de loopbaanjaren als werknemer en worden de loopbaanjaren als werknemer als voordeliger beschouwd dan de jaren als zelfstandige. Dat is natuurlijk ook in heel wat situaties de realiteit. Het is bijvoorbeeld logisch om de loopbaanjaren als zelfstandige te schrappen omdat die meestal de kleinste rechten opbrengen. Maar het geldt evenwel niet altijd. Denken we bijvoorbeeld aan iemand die in het begin van de loopbaan start met een relatief laag loon als werknemer, maar de loopbaan als zelfstandige eindigt met hoge sociale bijdragen. Die bouwt voor bepaalde jaren meer pensioenrechten op als zelfstandige dan als werknemer. Het schrappen van de jaren als zelfstandige levert dan een kleiner pensioen op. Het Grondwettelijk Hof stelt dan ook terecht dat het niet correct is dat er geen "individueel, concreet onderzoek naar de effectief minst gunstige jaren" gebeurt. De regel dat de loopbaanjaren in het stelsel van de zelfstandigen automatisch worden ingekort is niet pertinent of redelijk verantwoordbaar. Het Hof stelt – volgens mij terecht – een schending van het gelijkheidsbeginsel vast.

Ten tweede heeft het arrest een relatief groot maatschappelijk belang. Vandaag heeft reeds 35,52% van de gepensioneerden in België een gemengde carrière (www.pensionstat.be). Dat wil zeggen dat ze deels een pensioen als werknemer of ambtenaar genieten en deels een pensioen als zelfstandige. Deze groep van mensen met een gemengde carrière groeit nog steeds verder aan. Heel wat mensen ervaren met andere woorden de impact van deze uitspraak. In de huidige groep gepensioneerden zitten ongetwijfeld mensen die het slachtoffer zijn van deze onbillijke regeling.

De praktische omzetting van de uitspraak is een andere paar mouwen. De regering pleitte voor het Grondwettelijk Hof letterlijk dat er grote administratieve en budgettaire gevolgen zouden zijn. Dat klopt. De gevolgen van de uitspraak zijn groot. De pensioenberekenningsprogramma's moeten worden aangepakt. Dit betekent een meerkost. Bovendien zou het de overheid sieren mocht er proactief in de oude dossiers worden gekeken waar mensen ten gevolge van de oude regeling getroffen zijn. Daar is het afwachten om te zien wat de overheid zal doen. Het probleem werd immers al lang geleden aangekaart. Alleen was de wetgever tot op heden niet tussengekomen.

Yves Stevens

Inhoud

GRONDWETTELIJK HOF.....	1
1. Verschil tussen arbeidsongeschikte werknemers op wettelijke pensioenleeftijd	1
2. Eenheid van loopbaan: einde aan de discriminatie	1
3. Uitsluiting van tijdelijke diensten in gemengde pensioenregeling: geen discriminatie	2
4. Herzieningsbeslissing naar aanleiding van nieuwe feiten	2
5. Overgangsregeling vervroegd pensioen personeelsleden overheidssector is redelijk verantwoord	2
6. Discriminerende overgangsbepaling bij de gelijktijdige uitbetaling wettelijke en aanvullende pensioenen ..	3
7. Geen uitspraak over de (onbeperkte) cumulatie rustpensioen en arbeidsongevallenvergoeding.....	3
HOF VAN CASSATIE	4
Samentelling tijdvakken onvrijwillige werkloosheid.....	4
LAGERE RECHTSPRAAK	5
1. Overlijden tijdens de overgangsregeling van artikel 63/2 WAP: 10% of 16,5%.....	5
2. Toepassingsgebied Wet Aanvullende Pensioenen.....	5
3. Pensioenberekening in de openbare sector	5
4. Cumulatie werkloosheidsuitkering en buitenlands pensioen	6
5. Onbezoldigd mandaat is “effectief actief” en dus uitbetaling pensioenkapitaal aan 10%	6
6. (Geen) aangifte afstand onroerende goederen: terugbetaling IGO	6
7. Afstand van het recht op afstand: rechtsgeldige overeenkomst van aanvullend pensioen?	7
8. Terugvordering overlevingspensioen ingeval van hertrouw.....	7
9. Interne belofte tot toekenning aanvullend pensioen	8
10. Ambtshalve beslissing: inlichtingen betreffende toekenning gezinspensioen	8
11. Berekeningswijze rustpensioen kalenderjaar voorafgaand aan ingangsdatum pensioen.....	9
12. Tucht sanctie openbare sector: recht op een werknemerspensioen	9
13. Belasting op de pensioenuitkering van een Nederlandse verzekeraar: voor en na de WAP.....	10
BUITENLANDSE RECHTSPRAAK.....	10
Nederland: Deliveroo en het toepassingsgebied verplichtstellingsbesluit bedrijfstakpensioenfonds	10
BELGISCHE RECHTSLEER	11
1. Aanvullende pensioenen: de 80%-grens	11
2. De belastingheffing van een aanvullend pensioen (2 ^{de} pijler) afkomstig uit Nederland	11
6. De impact van de toename van de loongrens voor wettelijk pensioen.....	12
7. Run-off voor aanvullend pensioen vanaf 35 jaar	12
8. Twee keer betalen voor hetzelfde pensioen: niet ongrondwettig.....	12
9. Waalse successierechten inzake levensverzekeringen op Vlaamse leest geschoeid	13
10. Beslag leggen op het aanvullend pensioen.....	13
11. Zijn ook de extralegale pensioenen ‘uit het verleden’ te verrekenen in de 80%-grens?	13
12. Inflatie beïnvloedt de WAP-rendementswaarborg.....	13
13. FSMA stuwt de kwaliteit van de pensioenfiches naar hoger niveau	14
14. Ex-kankerpatiënt heeft na tien jaar ‘recht om vergeten te worden’	14
15. De overgangsuitkering na overlijden werd aangepast	14

Leergang Pensioenrecht 2021 - 2022

16.	Geen KB69-beheer meer van overgedragen verzekeringsportefeuille Integrale	14
17.	Hervorming van het fiscaal statuut van betaalde sportbeoefenaars	14
NEDERLAND EN ADVIES WETSVORSTEL TOEKOMST PENSIOENEN		15
JAARVERSLAG OMBUDSDIENST PENSIOENEN 2021.....		15
FSMA: GIDS EN ADVIES.....		15
1.	Praktijkgids voor IBP's over de implementatie van IORP II	15
2.	Advies van de Commissie voor de Aanvullende Pensioenen voor Zelfstandigen betreffende de mogelijkheid tot vervroegde opname van het aanvullend pensioen in een situatie van 'particular hardship'	16
3.	Minder vragen en klachten over het moment waarop het aanvullend pensioen wordt uitbetaald	16
FEDERAAL PLANBUREAU		16
	De loopbaansamenstelling van (toekomstig) gepensioneerde werknemers	16
INTERNATIONAL UPDATE		17
1.	Spain Implements Pension Reform Law	17
2.	Italy Implements New Benefit Adjustments Formula	18
3.	Austria Implements Pension Reforms	19
GELEZEN IN HET BELGISCH STAATSBLAD.....		19
	Wetgeving.....	19
	Sectorpensioenen	20
WOORDJE VAN DE OMBUDSMAN		22
	Werken naast pensioen: men mag geen rekening houden met achterstallig loon uit hoofde van een tewerkstelling vóór pensionering	22

GRONDWETTELIJK HOF

1. Verschil tussen arbeidsongeschikte werknemers op wettelijke pensioenleeftijd

Het Grondwettelijk Hof buigt zich over het verschil in behandeling tussen arbeidsongeschikte werknemers. Het gaat om het verschil tussen werknemers die de pensioenleeftijd nog niet hebben bereikt en zij die na de pensioenleeftijd verder zijn blijven werken. De eerste groep maakt aanspraak op een arbeidsongeschiktheidsuitkering voor zolang de periode van ongeschiktheid duurt. Voor de tweede groep van pensioengerechtigde werknemers is de uitkering begrensd tot één maand. Dat verschil in behandeling veroorzaakt volgens het Hof onevenredige gevolgen. Personen die ervoor kiezen om verder te werken na de wettelijke pensioenleeftijd blijven door middel van hun loon sociale bijdragen betalen ten voordele van de sociale zekerheid. Toch maken zij slechts aanspraak op een arbeidsongeschiktheidsuitkering tijdens de eerste maand van ziekte. De begrenzing tot één maand geldt ongeacht de duur van de arbeidsongeschiktheid. Bovendien kan er geen rekening gehouden worden met de elementen die erop wijzen dat de werknemer zijn werk al dan niet binnen een redelijke termijn zou kunnen hervatten. Volgens het Hof is dit verschil in behandeling in overeenstemming met het gelijkheidsbeginsel.

GwH 1 juli 2021, nr. 100/2021, ECLI:BE:GHCC:2021:ARR.100, NjW 2021, afl. 452, 870.

2. Eenheid van loopbaan: einde aan de discriminatie

In een arrest van 20 januari 2022 spreekt het Grondwettelijk Hof zich uit over een prejudiciële vraag, gesteld door het arbeidshof te Gent. De prejudiciële vraag heeft betrekking op het principe van de eenheid van loopbaan, overeenkomstig artikel 10*bis* van het koninklijk besluit nr. 50 en artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72. Wanneer iemand een rustpensioen in het stelsel van de werknemers cumuleert met een rustpensioen in het stelsel voor de zelfstandigen en deze persoon in beide stelsels samen meer dan 45 loopbaan jaren telt, dienen deze loopbaan jaren met toepassing van de regel van de eenheid van loopbaan teruggebracht te worden tot 45 jaren. Hierbij worden het aantal loopbaan jaren verminderd met alleen de minst gunstige loopbaan jaren in het stelsel van de zelfstandigen. Wanneer een sociaal verzekerde daarentegen over een homogene loopbaan als werknemer van meer dan 45 jaar beschikt, zal de loopbaan – in het kader van het principe van de eenheid van loopbaan – verminderd worden met alleen de minst gunstige loopbaan jaren in het stelsel van de werknemers. Het Grondwettelijk Hof moet zich in dit arrest uitspreken over de vraag of dit verschil in behandeling in overeenstemming is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Het Hof brengt in herinnering dat er bij de vaststelling van de pensioenrechten in het kader van een gemengde loopbaan steeds wordt uitgegaan van een abstracte hiërarchie inzake gunstigheid van een loopbaanjaar voor een sociaal verzekerde. Zo worden de loopbaan jaren als ambtenaar steeds als voordeliger beschouwd dan de loopbaan jaren als werknemer, en worden de loopbaan jaren als werknemer als voordeliger beschouwd dan de jaren als zelfstandige. In het geval van een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige worden, gelet op die abstracte hiërarchie, de loopbaan jaren als zelfstandige automatisch in mindering van het totaal gebracht, ongeacht of dit de minst gunstige loopbaan jaren zijn. De maatregel van eenheid van loopbaan heeft dus tot gevolg dat bij de vaststelling van de pensioenrechten van een sociaal verzekerde met een gemengde loopbaan als werknemer-zelfstandige zonder enig individueel, concreet onderzoek naar de minst gunstige jaren, de loopbaan jaren in het stelsel van zelfstandigen automatisch wordt ingekort. Dergelijke maatregel is volgens het Hof noch pertinent, noch redelijk verantwoord in het licht van de doelstellingen, namelijk de pensioenen betaalbaar houden en erover waken dat niemand meer pensioen krijgt dan voor een volledige loopbaan, en is bijgevolg niet in overeenstemming met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

[GwH 20 januari 2022, nr. 8/2022, ECLI:BE:CALIE:2022:ARR.20220120.1.](#)

3. Uitsluiting van tijdelijke diensten in gemengde pensioenregeling: geen discriminatie

Het Grondwettelijk Hof buigt zich in deze zaak over een prejudiciële vraag van de arbeidsrechtbank te Luik over de artikels 3 en 4 van de wet van 30 maart 2018. Meer bepaald wenst de arbeidsrechtbank te weten of het verschil in behandeling wat betreft het gemengde pensioen tussen enerzijds de personeelsleden die tijdelijke diensten hebben gepresteerd in het onderwijs en, anderzijds, de personeelsleden die diensten hebben gepresteerd als niet-definitief benoemd personeelslid in een andere sector dan die van het onderwijs een schending vormt van artikels 10 en 11 van de Grondwet. Het Grondwettelijk Hof oordeelt in zijn arrest van 10 februari 2022 dat het genoemde verschil in behandeling op een objectief criterium berust en redelijk is verantwoord. De betrokken artikels vormen dan ook geen inbreuk op het beginsel van gelijke behandeling en dat van de non-discriminatie.

[GwH 10 februari 2022, nr. 25/2022, ECLI:BE:GHCC:2022:ARR.025, NjW 2022, afl. 459, 273.](#)

4. Herzieningsbeslissing naar aanleiding van nieuwe feiten

In een arrest van 17 maart 2022 spreekt het Grondwettelijk Hof zich uit over een prejudiciële vraag, gesteld door de Franstalige arbeidsrechtbank te Brussel. De prejudiciële vraag heeft betrekking op artikel 9, tweede lid, van de wet van 8 december 2013 tot wijziging van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen. Deze bepaling heeft als gevolg dat de gerechtigde aan wie reeds vóór de inwerkingtreding van de wet van 8 december 2013 een inkomensgarantie voor ouderen was toegekend, het onder de vroegere regeling toegekende bedrag in beginsel behoudt, zolang geen herzieningsbeslissing wordt genomen naar aanleiding van nieuwe feiten, zelfs indien hij niet langer aan de voorwaarden voldoet om een inkomensgarantie voor ouderen te genieten. De verwijzende rechter vraagt het Hof of dit artikel in overeenstemming is met het *standstill*-beginsel en artikel 23 van de Grondwet in zoverre het de Federale Pensioendienst de mogelijkheid biedt om een herzieningsbeslissing te nemen waarbij het recht op een inkomensgarantie voor ouderen ingetrokken wordt, zelfs indien het nieuwe feit strikt genomen geen enkele weerslag zou hebben op het recht op een inkomensgarantie voor ouderen. Het Hof verduidelijkt dat de prejudiciële vraag berust op een verkeerde lezing. De bevoegdheid tot herziening wordt niet toegekend door de in het geding zijnde bepaling, maar wel door artikel 14, §1, van het koninklijk besluit van 23 mei 2001. Aangezien het Hof niet bevoegd is om zich uit te spreken over de interpretatie die aan artikel 14, §1 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 wordt gegeven, kan de prejudiciële vraag niet worden beantwoord.

[GwH 17 maart 2022, nr. 41/2022, ECLI:BE:GHCC:2022:ARR.041.](#)

5. Overgangsregeling vervroegd pensioen personeelsleden overheidssector is redelijk verantwoord

In een arrest van 17 maart 2022 spreekt het Grondwettelijk Hof zich uit over een prejudiciële vraag, gesteld door de Franstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel. De prejudiciële vraag heeft betrekking op artikel 88, vierde lid, van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen. Die bepaling voorziet in een overgangsregeling met betrekking tot de leeftijd waarop bepaalde personeelsleden van de overheidssector vervroegd met pensioen kunnen gaan en beoogt de legitieme verwachtingen te beschermen van diegenen die reeds vóór de pensioenherforming van 28 december 2011 hun indisponibiliteitstelling hadden aangevraagd of van plan waren dat eerstdaags te doen. Het toepassingsgebied van de overgangsregeling werd uitgebreid bij de wet van 13 december 2012 naar

personen die vóór 5 maart 2013 de voorwaarden vervulden inzake indisponibiliteitstelling. Het gevolg hiervan is dat een verschil in behandeling ontstaat naargelang de datum waarop de aanvraag tot indisponibiliteitstelling werd ingediend en de goedkeuring van de werkgever werd verkregen. Personen die niet vóór 1 januari 2012 hun indisponibiliteitstelling konden aanvragen of niet vóór 5 maart 2012 een gunstige beslissing over die aanvraag konden verkrijgen, konden op basis van de in het geding zijnde bepaling niet langer genieten van de vervroegde pensioenleeftijd van 60 jaar, en konden pas op de leeftijd van 62 jaar vervroegd met pensioen vertrekken. Het Hof oordeelt dat dit verschil, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel, geen schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet teweegbrengt. De in het geding zijnde bepaling maakt namelijk deel uit van een structurele hervorming van de pensioenen van het overheidspersoneel. Het Hof brengt in herinnering dat de wetgever er bij elke grote pensioenhervorming voor moet zorgen dat de hervorming, gelet op het maatschappelijk draagvlak, in beginsel op eenieder van toepassing is en dat de uitzonderingen beperkt zijn. Door te voorzien in niet één, maar twee scharnierdata, werd vermeden dat een ruime categorie van werknemers van openbare overheden de verhoging van de vervroegde pensioenleeftijd zou hebben kunnen vermijden door alsnog een indisponibiliteitstelling aan te vragen. Het verschil in behandeling berust bijgevolg op een objectief criterium en is redelijk verantwoord.

[GwH 17 maart 2022, nr. 42/2022, ECLI:BE:GHCC:2022:ARR.042.](#)

6. Discriminerende overgangsbepaling bij de gelijktijdige uitbetaling wettelijke en aanvullende pensioenen

In een arrest van 24 maart 2022 spreekt het Grondwettelijk Hof zich uit over een prejudiciële vraag, gesteld door de arbeidsrechtbank van Waals-Brabant. De prejudiciële vraag heeft betrekking op artikel 27, §1, van de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid, zoals vervangen door artikel 18, 1°, van de wet van 18 december 2015 tot waarborging van de duurzaamheid en het sociale karakter van de aanvullende pensioenen en tot versterking van het aanvullende karakter ten opzichte van de rustpensioenen. Deze wet zorgt ervoor dat het tijdstip van de uitbetaling van het aanvullend pensioen en het tijdstip van het ingaan van het wettelijk pensioen aan elkaar worden gekoppeld, maar voorziet wel in een overgangsmaatregel ten gunste van aangeslotenen die in 2016 ten minste de leeftijd van 55 jaar zouden hebben bereikt. Zij behouden de mogelijkheid om hun aanvullend pensioen te laten uitbetalen vóór het ingaan van hun wettelijk pensioen. Er wordt evenwel niet voorzien in een overgangsregeling voor de omgekeerde situatie, namelijk die van de aangeslotenen die bij het ingaan van de nieuwe regeling op het punt stonden vervroegd hun wettelijk pensioen op te nemen, maar de wens hadden om de aanvullende pensioenprestatie later te kunnen ontvangen op de leeftijd bepaald in het pensioenreglement of de pensioenovereenkomst, zoals van kracht vóór de datum van inwerkingtreding van de voormelde wet. Er is volgens het Grondwettelijk Hof geen redelijke verantwoording voor dit verschil in behandeling.

[GwH 24 maart 2022, nr. 47/2022, ECLI:BE:GHCC:2022:ARR.047.](#)

7. Geen uitspraak over de (onbeperkte) cumulatie rustpensioen en arbeidsongevallenvergoeding

In het arrest van 24 maart 2022 spreekt het Grondwettelijk Hof zich uit over een prejudiciële vraag, gesteld door het Arbeidshof te Antwerpen. De prejudiciële vraag heeft betrekking op de toepassing van artikel 42*bis* van de

arbeidsongevallenwet zoals uitgevoerd door het koninklijk besluit van 12 december 2006, dat voorziet in een vermindering van de arbeidsongevallenvergoeding wanneer de door een arbeidsongeval getroffen persoon tevens recht heeft op een rustpensioen. Het verwijzende college vraagt of het in overeenstemming is met de artikelen 10, 11 en 23 van de Grondwet dat de arbeidsongevallenwet voorziet in een onmogelijkheid tot cumulatie van een rustpensioen en een arbeidsongevallenvergoeding terwijl het rustpensioen, sinds de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 20 januari 2015, in principe onbeperkt gecumuleerd kan worden met beroepsinkomsten. Het Hof brengt in herinnering dat het zich enkel mag uitspreken over het al dan niet verantwoorde karakter van een verschil in behandeling wanneer dat verschil aan een norm met wetgevend karakter kan worden toegeschreven. Aangezien de regel volgens welke de arbeidsvergoedingen al dan niet worden verminderd wanneer het slachtoffer van een arbeidsongeval ook recht heeft op een rustpensioen voortvloeit uit het koninklijk besluit van 12 december 2006, en dus niet uit artikel 42*bis* van de arbeidsongevallenwet, is het Hof onbevoegd om een uitspraak te doen over de prejudiciële vraag.

[GwH 24 maart 2022, nr. 49/2022, ECLI:BE:GHCC:2022:ARR.049.](#)

HOF VAN CASSATIE

Samentelling tijdvakken onvrijwillige werkloosheid

In een arrest van 31 januari 2022 spreekt het Hof zich uit over een cassatieberoep gericht tegen het arrest van 29 september 2016 van het arbeidshof van Brussel. Het voorwerp van het geschil is de vraag of de periode van onvrijwillige werkloosheid die onder de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld (in casu Luxemburg) gelijkgesteld kan worden met een periode van Belgische arbeid die recht geeft op het Belgische pensioen. Het Hof oordeelt dat het in aanmerking nemen van tijdvakken van verzekering die krachtens de wetgeving van een andere lidstaat zijn vervuld, niet onder het beginsel van gelijkstelling van prestaties, feiten of gebeurtenissen valt, zoals bedoeld in de Europese coördinatieregels (artikel 5 van de verordening 883/2004/EG). Het gaat hier volgens het Hof om het beginsel van samentelling van tijdvakken zoals uiteengezet in artikel 6, 52 en 56 van de verordening. Artikel 52, lid 1 en 3 van de verordening 883/2004/EG ontwikkelt het beginsel van samentelling van tijdvakken van ouderdoms- en overlevingspensioenen. Hieruit volgt dat de betrokkene recht heeft op het hoogste van twee bedragen: een autonoom pensioen of een uitkering pro rata. Het autonoom pensioen wordt berekend op basis van de nationale wetgeving. Voor de berekening van deze uitkering worden de tijdvakken van werkloosheid niet gelijkgesteld met krachtens de nationale wetgeving vervulde tijdvakken van onvrijwillige werkloosheid. Het Hof vernietigt bijgevolg het bestreden arrest voor zover daarin werd beslist dat het tijdvak van Luxemburgse werkloosheid wordt gelijkgesteld met een periode van Belgische arbeid die recht geeft op een pensioen en voor zover een vergoeding voor deze periode in aanmerking moet worden genomen voor de berekening van het Belgische nationale pensioen, zoals bedoeld in de artikelen 5, §1 van het koninklijk decreet van 23 december 1996 en 52, lid 1, a) van verordening 883/2004/EG.

[Cass. 31 januari 2022, S.17.0001.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220131.3F.1.](#)

LAGERE RECHTSPRAAK

1. Overlijden tijdens de overgangsregeling van artikel 63/2 WAP: 10% of 16,5%

Het arrest van 11 april 2022 betreft een aangeslotene die uit dienst was getreden bij zijn werkgever in 2006. Het pensioenreglement voorzag in de uitbetaling van het aanvullend pensioen op 60 jaar. De aangeslotene beantwoordde op zijn 60^e verjaardag aan de voorwaarden van de overgangsregeling voorzien in artikel 63/2 WAP. Na zijn 60^e verjaardag werd de aangeslotene gecontacteerd door de verzekeraar met het bericht dat zijn groepsverzekering zou vervallen. Teneinde het fiscaal gunstiger tarief van 16,5% te kunnen toepassen, vroeg de verzekeraar aan de aangeslotene om enkele documenten te bezorgen. De aangeslotene overleed echter voor hij de door de verzekeraar gevraagde documenten kon bezorgen. De verzekeraar weigerde de erfgenaam om het pensioenkapitaal uit te betalen, met het argument dat de aangeslotene geen keuze zou hebben gemaakt voor een uitbetaling op 60 jaar. De rechter in eerste aanleg oordeelde dat de verzekeraar niet tot betaling was gehouden tot de aangeslotene uitdrukkelijk had gekozen voor de uitbetaling. Het arbeidshof daarentegen stelt dat het pensioenreglement duidelijk is – wat betreft de uitbetaling van het aanvullend pensioen op 60 jaar – en dat er dus geen expliciete keuze voor uitbetaling vereist was. Daarnaast stelt het hof dat de aangeslotene wel degelijk gevraagd had om de vereffening op 60 jaar. De verzekeraar wordt aldus veroordeeld tot betaling van het kapitaal aan de erfgenaam.

Arbh. Gent (afd. Gent) 11 april 2022, AR 2021/AG/116, onuitgeg.

2. Toepassingsgebied Wet Aanvullende Pensioenen

Het arbeidshof van Luik oordeelt in het arrest van 26 oktober 2021 dat een collectieve aanvullende invaliditeitsverzekering die een onderneming voor haar personeel heeft gesloten, niet onder de Wet Aanvullende Pensioenen (WAP) valt en dat in casu geen gebruik gemaakt kan worden van de discriminatiebepalingen die voortvloeien uit de WAP. Dit vloeit volgens het hof voort uit artikel 2 van de voormelde wet, waarin het toepassingsgebied wordt verduidelijkt. Dit artikel benadrukt dat de WAP enkel betrekkingen beoogt te regelen inzake aanvullende pensioenen, met inbegrip van eventuele solidariteitsprestaties. Vervolgens verwijst het hof naar het verslag van juni 2009 van de “Werkgroep discriminatiebestrijding 2008-2009” waarin wordt benadrukt dat het toepassingsgebied *rationae materiae* van de WAP enkel pensioenen, overlijden en solidariteit behelst, met uitzondering van invaliditeit, tenzij de invaliditeitsuitkering wordt toegekend in het kader van het solidariteitsluit. Dat de invaliditeitsverzekering niet is toegekend in het kader van een onderdeel van “solidariteit” in de zin van de wet van 28 april 2003 wordt niet betwist.

Arbh. Luik (afd. Luik) 26 oktober 2021, AR 2020/AL/290, terralaboris.be.

3. Pensioenberekening in de openbare sector

Het arbeidshof, oordelend in het kader van het koninklijk besluit van 13 juli 1970 betreffende personeel in de lokale sector, besluit in zijn arrest van 17 juni 2021 dat bij de berekening van het pensioen wegens blijvende invaliditeit geen rekening moet worden gehouden met een geïndexeerde basisbezoldiging, maar wel met de jaarlijkse bezoldiging waarop het slachtoffer recht heeft op het tijdstip van het ongeval. Dat wil zeggen de bezoldiging die daadwerkelijk is uitbetaald en niet is geïndexeerd.

Arbh. Luik (afd. Luik) 17 juni 2021, AR 2020/AL/335, terralaboris.be.

4. Cumulatie werkloosheidsuitkering en buitenlands pensioen

In een arrest van 2 december 2021 behandelt het arbeidshof van Brussel een vraag over de cumulatie van werkloosheidsuitkeringen en een buitenlands pensioen (in casu een Frans pensioen). De vraag heeft betrekking op artikel 65 van het organiek koninklijk besluit, op grond waarvan de cumulatie in principe niet mogelijk is. De cumulatie wordt wel aanvaard wanneer (i) de werkloosheid haar oorzaak niet vindt in de stopzetting of de vermindering van de arbeid, (ii) het stelsel op grond waarvan het pensioen wordt toegekend de cumulatie niet verbiedt en (iii) dit het genot van het pensioen of het bedrag van het pensioen niet afhankelijk stelt van voorwaarden die de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt beperken. Wat de toepassingsvoorwaarden van de anti-cumulatiereguleer betreft, stelt zich de vraag of deze voorwaarde bestaat in de Franse wetgeving, hetgeen de RVA niet verduidelijkt. Dezelfde vraag blijft bestaan voor de voorwaarde met betrekking tot de beperking van de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt. Volgens het hof moet de RVA, die de toepassing van artikel 65 van het koninklijk besluit vordert, bewijzen dat de toepassingsvoorwaarden vervuld zijn. Vervolgens brengt het hof de coördinatieverordening nr. 883/2004/EG inzake sociale zekerheid in herinnering. Deze verordening beoogt onder meer de werknemers te beschermen tegen een te strikte toepassing van de nationale anticumulatiebepalingen en bepaalt de grenzen waarbinnen deze bepalingen kunnen worden toegepast. Vermits deze regels van Europees recht niet werden behandeld door de partijen, beveelt het hof de heropening van de debatten. Daarnaast stelt het hof een bijkomende vraag aan de partijen, namelijk of artikel 65 van het organiek koninklijk besluit moet worden beschouwd als een anticumulatiebepaling in de zin van verordening nr. 883/2004/EG. Deze vraag wordt uitgesteld naar een latere zitting van het hof.

Arbh. Brussel 2 december 2021, AR 2020/AB/167, terralaboris.be.

5. Onbezoldigd mandaat is “effectief actief” en dus uitbetaling pensioenkapitaal aan 10%

Opdat het verlaagd tarief van 10 % op een verkregen pensioenkapitaal van een bedrijfsleider, bedoeld in artikel 171, 2°, b WIB 1992, van toepassing zou zijn (en niet het tarief van 16,5 % zoals bedoeld in artikel 171, 4°, f WIB 1992, zoals verdedigd door de Belgische Staat), is vereist dat het bewijs voorligt van een tot aan de pensioenleeftijd effectief uitgeoefende beroepsactiviteit. Betwisting bestond over het gegeven of de bedrijfsleider voldeed aan de voorwaarde dat het pensioenkapitaal moet zijn uitgekeerd *“bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd (...) aan de begunstigde die minstens tot aan die leeftijd effectief actief is gebleven”*. Volgens het arrest is aan die voorwaarde voldaan aangezien de bedrijfsleider een onbezoldigd mandaat is blijven uitoefenen, ook al ging hij eerder met vervroegd pensioen, blijkbaar in een andere beroepsactiviteit. De aansluiting bij een sociaal verzekeringsfonds in de hoedanigheid van bedrijfsleider als *“gepensioneerde met toegelaten activiteit”*, en dit zonder betaling van sociale bijdragen, belet niet dat het bewijs geleverd is van een daadwerkelijke effectieve activiteit in de zin van artikel 171, 2°, b WIB 1992. Het toepasselijk afzonderlijk tarief op het verkregen pensioenkapitaal is derhalve 10 % en niet 16,5 %.

Antwerpen 15 september 2020, AR 2020/AR/1497, Limb.Rechtsl. 2021, jaargang 47, afl. 4, 292.

6. (Geen) aangifte afstand onroerende goederen: terugbetaling IGO

In het vonnis van 17 november 2021 brengt de arbeidsrechtbank artikel 32 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 in herinnering. Wanneer een aanvrager van een inkomensgarantie voor ouderen ten bezwarende titel of om niet een onroerend goed heeft afgestaan, moet rekening worden gehouden met een forfaitair inkomen dat overeenstemt met de verkoopwaarde van de goederen op het tijdstip van de afstand. Het loutere feit dat de aanvrager

van de inkomensgarantie voor ouderen geen effectief bedrag heeft ontvangen ten gevolge van de afstand doet geen afbreuk aan de toepassing van dit artikel. Bovendien benadrukt de arbeidsrechtbank dat, overeenkomstig artikel 5, §1, lid 3 van de wet van 22 maart 2001, de aanvrager van een inkomensgarantie voor ouderen verplicht is om aangifte te doen van feiten die aanleiding hebben gegeven tot een verhoging van de bestaansmiddelen (in casu de afstand van het onroerend goed). Doordat de onverschuldigde sommen werden verkregen ten gevolge van het niet afleggen van een verklaring die is voorgeschreven door een wetsbepaling, bedraagt de terugvorderingstermijn, conform artikel 21, §21 van de wet van 13 juni 1966, drie jaar.

Arbrb. Gent (afd. Gent) 17 november 2021, AR 20/1133/A, onuitgeg.

7. Afstand van het recht op afstand: rechtsgeldige overeenkomst van aanvullend pensioen?

In het vonnis van 16 december 2021 moet de arbeidsrechtbank van Gent oordelen over de rechtsgeldigheid van een overeenkomst van aanvullend pensioen. De verwerende partijen zijn van oordeel dat deze overeenkomst van aanvullend pensioen zich niet langer in het rechtsverkeer bevindt ten gevolge van een nieuwe overeenkomst waarin afstand gedaan werd van het recht op een aanvullend pensioen. In deze overeenkomst wordt door eiser verzaakt aan het voordeel dat voortvloeide uit de pensioenbelofte. Volgens de eisende partij hield deze overeenkomst geen rechtsgeldige afstand van recht in omdat er zware druk werd uitgeoefend om deze overeenkomst te ondertekenen. Uit de vaststelling dat eiser zowel in de hoedanigheid als werknemer en als werkgever de overeenkomst heeft ondertekend, kan volgens de rechtbank worden afgeleid dat eiser zelf het veronderstelde gezag uitoefende op zichzelf en dat in die zin op geen enkele wijze sprake kan zijn van enig vermoeden van morele druk. De rechtbank besluit bijgevolg dat er wel degelijk afstand werd gedaan van de rechten die voortvloeiden uit de overeenkomst aanvullend pensioen. Als reactie hierop werd door de eiser verwezen naar een andere overeenkomst waarin gestipuleerd stond dat de overeenkomst waarin afstand gedaan werd van de rechten die voortvloeiden uit de overeenkomst van aanvullend pensioen als nietig diende te worden beschouwd. In deze overeenkomst werd “afstand van de afstand” gedaan. Gelet op verschillende elementen en/of aanwijzingen – zoals het gebrek aan melding van de overeenkomst van aanvullend pensioen in de briefwisseling en een dadingsovereenkomst – is de rechtbank ervan overtuigd dat deze overeenkomst op een bedrieglijke wijze tot stand is gekomen. Het staat vast dat eiser de overeenkomst waarin “afstand van de afstand” wordt gedaan, heeft opgesteld middels opzettelijke kunstgrepen om zodoende de werkgever te misleiden. Volgens de rechtbank zijn de toepassingsvoorwaarden van het beginsel ‘*fraus omnia corrumpit*’ en het wilsgebrek bedrog vervuld, waardoor eiser onmogelijk enig rechtsgevolg kan ontlenen aan de door hem opgestelde overeenkomst. Deze overeenkomst is dan ook nietig. Voor de rechtbank is er geen discussie mogelijk dat eiser wel degelijk afstand heeft gedaan van al zijn rechten op een aanvullend pensioen.

Arbrb. Gent (afd. Gent) 16 december 2021, AR 21/262/A, onuitgeg.

8. Terugvordering overlevingspensioen ingeval van hertrouw

In een vonnis van 4 maart 2020 oordeelt de arbeidsrechtbank over een terugvordering van een overlevingspensioen werknemer en zelfstandigen. Doordat de begunstigde inmiddels hertrouwd was, had hij niet langer recht op een overlevingspensioen. Er bestaat geen discussie dat de begunstigde, gelet op zijn hertrouw, niet langer gerechtigd was op het overlevingspensioen. Wat wel ter discussie staat is de beslissing waarin zijn pensioenrechten werden herberekend en waarbij hem werd gesteld dat hij het overlevingspensioen een tijd ten onrechte zou hebben ontvangen. De rechtbank is van mening dat door een opeenvolging van beslissingen het administratief dossier, met

alle beslissingen en antecedenten, voor de rechtzoekende (én eveneens voor de rechtbank) een onontwarbaar kluwen is. De rechtbank vraagt de Federale Pensioendienst dan ook om na te denken over hoe men dergelijke beslissingen leesbaarder en duidelijker kan maken voor rechtzoekenden. Ondertussen heeft de rechtzoekende ook briefwisseling ontvangen waarin hij totaal ten onrechte wordt verweten gehandeld te hebben met bedrieglijk inzicht, waardoor hij genoodzaakt was om een verzoekschrift neer te leggen bij de arbeidsrechtbank om dit te proberen rechtzetten. De rechtbank stelt zeer duidelijk dat er in casu absoluut geen sprake is van enig bedrieglijk inzicht, waardoor niet de verjaringstermijn van drie jaar van toepassing is, maar deze van zes maanden. Een bijkomende bedenking die de rechtbank maakt is of de herberekening van het overlevingspensioen afhankelijk dient te zijn van een spontane melding van de rechtzoekende. Wanneer iemand hertrouwt zou men kunnen stellen dat dergelijk feit (of het huwelijk dan geregistreerd werd of niet) toch (mogelijk minstens officieus) kan worden vermeld in de Kruispuntbank Sociale Zekerheid. Daar waar het eveneens duidelijk is dat alles veel sneller had kunnen worden geregulariseerd, stelt de rechtbank vast dat de rechtzoekende inderdaad niet langer gerechtigd was om het overlevingspensioen te ontvangen. De terugvordering door de Federale Pensioendienst is bijgevolg gegrond.

Arbrb. Gent (afd. Gent) 4 maart 2020, AR 19/957/A, onuitgeg.

9. Interne belofte tot toekenning aanvullend pensioen

In een vonnis van april 2020 gaat de arbeidsrechtbank van Gent na in hoeverre een belofte tot waarborg van een aanvullend pensioen reeds was ingelost of niet. De rechtbank stelt vast dat één dag na de ondertekening van de overeenkomst inzake het aanvullend pensioen een verzekeringscontract werd gesloten. In casu ging het om een bedrijfsleidersverzekering met een bijkomende maandelijkse premie voor de leden van de algemene directie. Dit maakt aldus dat er enerzijds een contract bestond waarop een wiskundige reserve van de bestaande bedrijfsleidersverzekering werd gestort en er anderzijds een contract bestond waarop de bijkomende maandelijkse premie werd gestort. Volgens de rechtbank bestaat er geen twijfel over dat het sluiten van deze bedrijfsleidersverzekering kaderde in de belofte die de werkgever had gemaakt tot het verlenen van een aanvullend pensioen. De verzekeringsmaatschappij in kwestie stelt namelijk dat dergelijke bedrijfsleidersverzekeringen in principe gekoppeld worden aan een interne pensioenbelofte waaraan de verzekeraar volledig vreemd blijft. De rechtbank is van oordeel dat er wel kan worden aangetoond dat er een omvorming heeft plaatsgevonden van de bedrijfsleidersverzekering door de storting in de groepsverzekering, maar niet dat de begunstigde effectief reeds bepaalde voordelen zou hebben opgestreken. De rechtbank oordeelt dan ook dat louter het verworven brutovoordeel van de bedrijfsleidersverzekering op datum van pensionering in rekening dient te worden genomen bij de mate waarin de belofte tot waarborg van een aanvullend pensioen reeds werd ingelost.

Arbrb. Gent (afd. Gent) 23 april 2020, AR 18/595/A, onuitgeg.

10. Ambtshalve beslissing: inlichtingen betreffende toekenning gezinspensioen

In een vonnis van 2 september 2020 moet de arbeidsrechtbank oordelen over een onrechtmatig ontvangen gezinspensioen en de daarmee gepaard gaande terugvordering. Daar waar nu een elektronische gegevensuitwisseling tussen de instellingen van sociale zekerheid een zekerheid is geworden, diende de toenmalige Rijksdienst voor Pensioenen in het verleden nog af te gaan op de inlichtingen en documenten die, overeenkomstig artikel 19 van het koninklijk besluit van 21 december 1967, door de werknemer zelf werden aangeleverd. Uit dit artikel volgt dat de

door de werknemer verstrekte inlichtingen verondersteld worden correct te zijn. Wanneer echter uit verder onderzoek blijkt dat de begunstigde toch niet gerechtigd blijkt te zijn op een gezinspensioen als werknemer, mag de Federale Pensioendienst, conform artikel 21 ter van het koninklijk besluit van 21 december 1967, ambtshalve een nieuwe beslissing nemen.

Arbrb. Gent (afd. Gent) 2 september 2020, AR 19/1109/A, onuitgeg.

11. Berekeningswijze rustpensioen kalenderjaar voorafgaand aan ingangsdatum pensioen

In een vonnis van 4 november 2020 moet de arbeidsrechtbank zich uitspreken over de vraag of een pensioen als gewezen lokaal mandataris en het pensioen ten laste van de overzeese sociale zekerheid in aanmerking komen voor de beperking tot eenheid van loopbaan voor een rustpensioen als werknemer. Beide pensioenen zijn namelijk ingegaan na 1 september 2019, de datum waarop het begrip ‘eenheid van loopbaan’ werd afgeschaft, en kunnen volgens eiser niet meer aangewend worden om zijn pensioen als werknemer via externe beperking te herleiden naar de eenheidsloopbaan. Volgens de rechtbank gaat dit bezwaar niet op. De rechtbank verduidelijkt dat het principe van de ‘eenheid van loopbaan’ niet werd afgeschaft. De wet van 5 december 2017 tot wijziging van diverse bepalingen betreffende de pensioenregelingen voor werknemers en zelfstandigen wat betreft het beginsel van de eenheid van loopbaan en het vervroegd rustpensioen heeft slechts enkele aanpassingen doorgevoerd, zoals de opheffing van het principe van de ‘eenheid van loopbaan’ voor de daadwerkelijke arbeidsperioden. Bovendien zijn de gewijzigde bepalingen inzake het koninklijk besluit nr. 50 van toepassing op pensioenen als werknemer die zijn ingegaan na 31 december 2018, en niet op rustpensioenen of als een zodanig geldend voordeel krachtens een andere regeling die ingegaan zijn na 31 december 2018. Aangezien het rustpensioen als werknemer voor de eerste maal inging op 1 januari 2015, is de wet van 5 december 2017 in casu niet van toepassing. De rechtbank is aldus van oordeel dat de Federale Pensioendienst terecht het principe van de ‘eenheid van loopbaan’ heeft toegepast en de loopbaan van eiser verminderde.

Arbrb. Gent (afd. Gent) 4 november 2020, AR 20/378/A, onuitgeg.

12. Tucht sanctie openbare sector: recht op een werknemerspensioen

Het voorwerp van het vonnis van 16 december 2020 betreft een betwisting van de beslissing van de Federale Pensioendienst waarbij – ondanks de jaren van statutaire tewerkstelling binnen de rijkswacht – een rustpensioen als werknemer werd toegekend. In deze beslissing liet de Federale Pensioendienst weten dat de jaren tewerkstelling als rijkswachter niet in aanmerking genomen zouden worden voor het rustpensioen openbare sector, maar dat deze wel mee zouden worden opgenomen in de berekening voor het rustpensioen als werknemer. Er werd in die zin verwezen naar artikel 46, §4 van de wet houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen. Dit artikel bepaalt dat de toekenning van een overheidspensioen niet van toepassing is op de personen van wie de diensten werden beëindigd als gevolg van de zwaarste tuchtstraf in hun statuut bepaald. Uit een stamboekuitreksel van de Federale Politie blijkt dat in casu een definitieve ambtsontheffing werd doorgevoerd door ontslag van ambtswege uit het operationeel korps. Hoewel de feiten vaststaan, is duidelijk dat eiser tot op heden vindt dat hij door deze tuchtstraf onrechtvaardig is behandeld. Hierop antwoordt de rechtbank dat het aan de eiser was om op dat moment de nodige acties te ondernemen teneinde de tuchtstraf te laten hervormen. De Federale Pensioendienst heeft aldus volgens de arbeidsrechtbank correct gehandeld door de jaren tewerkstelling als rijkswachter niet op te nemen in de berekening voor het rustpensioen openbare sector.

Arbrb. Gent (afd. Gent) 16 december 2020, AR 20/811/A, onuitgeg.

13. Belasting op de pensioenuitkering van een Nederlandse verzekeraar: voor en na de WAP

In een vonnis van 14 mei 2021 spreekt de rechtbank van Leuven zich uit over de vraag of pensioenen die een Belgisch rijksinwoner ontvangt van een Nederlandse verzekeraar in België belastbaar zijn. Volgens de rechtbank moet er een opsplitsing worden gemaakt tussen enerzijds de pensioenrechten die werden opgebouwd in de periode vóór en na de inwerkingtreding van de Wet betreffende de aanvullende pensioenen (WAP). De uitkering die is opgebouwd via pensioenrechten na de inwerkingtreding van het WAP, is belastbaar als aanvullend pensioen op grond van artikel 34, §1, 2°, lid 1, b van het WIB 1992. De uitkering die voortkomt van vóór de inwerkingtreding van het WAP opgebouwde pensioenrechten is belastbaar op grond van artikel 17, §1, 4° van het WIB 1992. Vervolgens benadrukt de rechtbank nogmaals dat uit artikel 23, 1), a) van het dubbelbelastingsverdrag België-Nederland volgt dat de pensioenuitkeringen ontvangen vanuit Nederland slechts in België kunnen worden vrijgesteld van belasting indien ze effectief in Nederland werden belast. Dit is echter, tot op heden, niet het geval.

Rb. Leuven (12^e k.) 14 mei 2021, AR 19/819/A en 19/192/A, FJF 2021, afl. 10, 388.

BUITENLANDSE RECHTSPRAAK

Nederland: Deliveroo en het toepassingsgebied verplichtstellingsbesluit bedrijfstakpensioenfondsen

In het arrest van 21 december 2021 oordeelt het gerechtshof van Amsterdam of Deliveroo binnen de werkingssfeer valt van het besluit dat de verplichtstelling tot deelneming in de bedrijfstakpensioenfondsen Beroepsvervoer (hierna: Bpf Vervoer) oplegt. De Bpf Vervoer is de uitvoerder van de pensioenregeling voor de bedrijfstak beroepsvervoer over de weg. Deliveroo valt volgens het hof onder de verplichtstelling van het Bpf Beroepsvervoer over de weg. Het hof oordeelt namelijk dat de ruim geformuleerde werkingssfeerbepaling in beginsel een groot bereik heeft. Onderdeel van de bedrijfsvoering van Deliveroo is het bezorgen van maaltijden, wat volgens het hof kan worden aangemerkt als het vervoeren van goederen over de weg. Het argument dat goederenverkeer volgens het normaal taalgebruik geassocieerd wordt met gemotoriseerd vervoer en bijvoorbeeld niet met het bezorgen van een pizza per fiets bevat volgens het gerechtshof geen overtuigende aanwijzing dat bezorging per fiets niet onder de werkingssfeer valt. Aan de voorwaarde 'vervoer tegen vergoeding' is eveneens voldaan. Deze voorwaarde vereist namelijk niet dat de vergoeding kostendekkend is. Evenmin is van belang dat de wijze waarop de bezorgkosten worden berekend en samengesteld afwijkt van de wijze waarop dit gebeurt bij 'gewone' vervoersovereenkomsten. De stelling van Deliveroo dat het overwegend een technologiebedrijf is, is volgens het gerechtshof onvoldoende onderbouwd. Dat het stelstel van verplichte deelname in een bedrijfstakpensioenfondsen een inbreuk uitmaakt op het vrije verkeer van diensten en het vrij verkeer van vestiging, zoals vastgelegd in de artikelen 49, 54 en 56 van het VWEU wordt weerlegd door het hof. Uit de rechtspraak van het Europese Hof van Justitie blijkt namelijk dat het stelsel van verplichte bedrijfstakpensioenfondsen niet in strijd is met Europese mededingingsregels.

Gerechtshof Amsterdam 21 december 2021, nr. 200.269.897/01, rechtspraak.nl.

BELGISCHE RECHTSLEER

1. Aanvullende pensioenen: de 80%-grens

De 80%-grens werd medio de jaren 80 ingevoerd en vertaalt zich in een wiskundige formule. Wiskundige formules worden vaak geassocieerd met exacte wetenschap, maar in de context van de 80%-grens is helaas niets minder waar. De 80%-grens is in de jaren 80 'blijven steken' en werd eigenlijk nooit aangepast aan diverse ontwikkelingen die zich de voorbije 30 jaar hebben voorgedaan in de tweede pensienepijler. De 80%-grens wordt op het terrein dan ook op uiteenlopende wijze toegepast. In een lijvig rapport uit 2020 heeft het Rekenhof trouwens gewezen op de grote complexiteit en de gebrekkige controleerbaarheid van de 80%-grens. Komt daarbij dat een aantal nochtans ingeburgerde rekenmethodes in verband met de 80%-grens sinds kort door de belastingadministratie in vraag worden gesteld. Deze gids wil, op basis van de wetteksten waar het kan en op basis van de geest van de 80%-grens en het gezond verstand waar het niet anders kan, concrete en werkbare rekenmethodes van de 80%-grens aanreiken of minstens een lans breken rond punten waar de wet en de richtlijnen van de belastingadministratie hiaten of incoherenties vertonen. Hierbij wordt de werking van de 80%-grens doorheen gans het boek geïllustreerd aan de hand van concrete cijfervoorbeelden.

P. VAN EESBEECK, "Aanvullende pensioenen: de 80%-grens", V&V Publishing, 2022, 300p, beschikbaar onder: <https://vereycken.be/nl/webshop#!/Aanvullende-pensioenen-de-80-grens/p/445309022/category=0>.

2. De belastingheffing van een aanvullend pensioen (2de pijler) afkomstig uit Nederland

In het verleden is naar aanleiding van een aantal uitspraken van Belgische rechters onduidelijkheid ontstaan over de vraag of uit Nederland afkomstige collectieve aanvullende pensioenen (periodieke uitkeringen), met name het deel opgebouwd vóór 2004, in België als een pensioen wordt aangemerkt en belastbaar is in de personenbelasting tegen het progressief tarief. Om elke twijfel hierover uit te sluiten is de Belgische wetgeving op dit punt verduidelijkt (zie artikel 28 van de Wet van 21 januari 2022 (BS 28 januari 2022)). Hiermee wordt aangesloten bij de positie die de Belgische belastingadministratie op dit vlak steeds heeft ingenomen. Concreet heeft dit tot gevolg dat periodieke uitkeringen van collectieve aanvullende pensioentoezeggingen (2de pijler) afkomstig uit Nederland eenduidig als aanvullend pensioen in de zin van artikel 34 van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992 (WIB 92) worden aangemerkt. Dergelijke pensioenuitkeringen worden dus onderworpen aan het progressief tarief van de personenbelasting. Hiermee wordt de onduidelijkheid weggenomen over welke staat, België of Nederland, deze uitkeringen mag belasten. België is volgens het bilateraal belastingverdrag bevoegd om deze uitkeringen te belasten. Het gevolg is dat Nederland zich dient te onthouden van belastingheffing.

FOD FINANCIEN, "De belastingheffing van een aanvullend pensioen (2de pijler) afkomstig uit Nederland – vermijding dubbele belasting", beschikbaar onder: <https://financien.belgium.be/nl/Actueel/de-belastingheffing-van-een-aanvullend-pensioen-2de-pijler-afkomstig-uit-nederland-%E2%80%93>

3. 'Sfeerschepping' rond backservicefinanciering lijkt onterecht

De 80%-grens legt het maximaal pensioenkapitaal vast waarvoor een vennootschap IPT-verzekeringspremies voor haar bedrijfsleider(s) fiscaal kan inbrengen. Vaak wordt zo'n IPT-verzekering pas op wat latere leeftijd gesloten. Op zich is dat geen probleem omdat de 80%-grens toelaat 'inhaalbijdragen' te storten voor de loopbaan jaren gepresteerd vóór het sluiten van de IPT-verzekering. Men spreekt in dit verband over 'backservicefinanciering'. Verschillende rapporten van diverse instanties hekelen in dit verband misbruiken. Wat is er van aan?

P. VAN EESBEECK, ‘Sfeerschepping’ rond backservicefinanciering lijkt onterecht’, *L&B 2022*, afl. 4, 1-3.

4. Het nieuwe expatregime kan de pensioentoezegging ondergraven

Met de Programmawet van 27 december 2021 (BS 31 december 2021) zag een nieuw expatregime het levenslicht onder de noemer ‘bijzonder belastingstelsel’ voor enerzijds de ‘ingekomen belastingplichtigen’ (BBIB), en anderzijds de ‘ingekomen onderzoekers (BBIO). De invoering ervan in het WIB valt samen met het uitdoven van het bijzonder stelsel van buitenlandse kaderleden en vorsers dat werd geregeld door een administratieve circulaire die nog dateert van 1983. De nieuwe expatregeling heeft onder meer tot doel om de competitiviteit van de Belgische arbeidsmarkt te versterken. Alle goede intenties ten spijt, geeft het nieuwe regime dat sinds begin januari van kracht is, niettemin al enkele onverwachte neveneffecten prijs, onder meer op het vlak van het pensioen. Dit artikel schetst die problematiek. In een volgend artikel wordt toegelicht hoe ermee omgegaan kan worden.

M. SCHURMANS, ‘Het nieuwe expatregime kan de pensioentoezegging ondergraven’, *L&B 2022*, afl. 4, 4-5.

5. Nieuwe praktijkgids governance

Op 19 januari 2022 publiceerde de FSMA op haar website een nieuwe praktijkgids voor instellingen voor bedrijfspensioenvoorzieningen (IBP’s) met haar verwachtingen over de toepassing van de governanceregels en risicobeheer.

B. HEYLEN, ‘Nieuwe praktijkgids governance’, *L&B 2022*, afl. 4, 6-8.

6. De impact van de toename van de loongrens voor wettelijk pensioen

Bij de berekening van het wettelijk pensioen van werknemers wordt gebruik gemaakt van een loongrens. Die wordt de volgende jaren opgetrokken. Dit heeft heel wat gevolgen voor aanvullende pensioenen.

P. ROELS, ‘De impact van de toename van de loongrens voor wettelijk pensioen’, *L&B 2021*, afl. 10, 1-4.

7. Run-off voor aanvullend pensioen vanaf 35 jaar

De regering neemt zich voor om te knippen in de voordelen van het statuut van de betaalde sportbeoefenaars. Zo zijn er wijzigingen op til inzake de belastingen en vooral inzake de socialezekerheidsbijdragen die moeten betaald worden. Maar ook op het vlak van de specifieke voorkeursregeling inzake aanvullende pensioenen is er een wijziging aangekondigd: vanaf 20 oktober 2021 wordt die afgeschaft.

L. VEREYCKEN, ‘Run-off voor aanvullend pensioen vanaf 35 jaar’, *L&B 2021*, afl. 10, 4-5.

8. Twee keer betalen voor hetzelfde pensioen: niet ongrondwettig

Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat de verplichting voor inrichters om tekorten ten opzichte van de WAP-garantie aan te zuiveren – zelfs wanneer die te wijten zijn aan het onvermogen van de verzekeraar – niet ongrondwettig is. Al is de uitkomst niet geheel onverwacht, is de motivering van het Hof wel markant.

J. BEERNAERT, ‘Twee keer betalen voor hetzelfde pensioen: niet ongrondwettig’, *L&B 2021*, afl. 10, 5-8.

9. Waalse successierechten inzake levensverzekeringen op Vlaamse leest geschoeid

Met haar circulaire 2021/C/2 van 7 januari 2021 had de belastingadministratie in het Waals en het Brussels gewest een ware schokgolf ontketend op het vlak van de toepassing van de successierechten op levensverzekeringen. Eerdere standpunten van de belastingadministratie, rulings en de vakliteratuur werden naar de prullenmand verwezen. Zowat alle verzekeringsconfiguraties werden volgens de nieuwe circulaire belastbaar, en dit zelfs met ruime retroactieve werking (zie *L&B* 2021, nr. 3, p. 1 en nr. 4, p. 1). De circulaire heeft een storm van kritiek ge oogst. Klaarblijkelijk als reactie hierop is de Waalse decreetgever tussenbeide gekomen. Opvallend is dat de nieuwe regeling inzake erfbelasting die het Vlaams Gewest in 2017 invoerde, omzeggens woordelijk wordt overgenomen door het Waals Gewest. Naar verluidt zou ook het Brussels Gewest hetzelfde pad opgaan.

P. VAN EESBEECK, "Waalse successierechten inzake levensverzekeringen op Vlaamse leest geschoeid", *L&B* 2022, nr. 1, 1-3.

10. Beslag leggen op het aanvullend pensioen

Wanneer een persoon zijn financiële verplichtingen niet nakomt, kan de schuldeiser beslag laten leggen op zijn goederen. Voorbeeld van dergelijke schuld is de lening die men aanging bij een bank, die niet tijdig betaald wordt. Dan kan de bank beslag laten leggen op de goederen van de wanbetaler. In deze bijdrage licht de auteur toe of ook het aanvullend pensioen kan aangeslagen worden.

P. ROELS, "Beslag leggen op het aanvullend pensioen", *L&B* 2022, afl. 1, 7-8.

11. Zijn ook de extralegale pensioenen 'uit het verleden' te verrekenen in de 80%-grens?

IPT-verzekeringspremies voor een bedrijfsleider en ook pensioenbijdragen voor werknemers zijn voor de vennootschap of werkgever aftrekbaar binnen de 80%-grens. Tot voor kort was er algemene consensus over het feit dat er bij gebrek aan valorisatie van voorheen buiten de vennootschap gepresteerde backservicejaren, bij de berekening van de 80%-grens enkel rekening moest gehouden worden met de tweedepijlerpensioenen die reeds opgebouwd werden en nog op te bouwen zijn in de huidige onderneming. De belastingadministratie ziet dat sinds een tweetal jaar blijkaar anders en vindt dat er bij de beoordeling van de 80%-grens altijd rekening moet worden gehouden met alle over de volledige loopbaan van de aangeslotene opgebouwde en op te bouwen tweedepijlerpensioenen. Ook als de huidige onderneming in de aanvullende pensioenplannen geen voorheen in andere ondernemingen gepresteerde backservicejaren heeft gevaloriseerd. In zijn (tussen)vonnis van 24 november 2011 besliste de Gentse rechtbank van eerste aanleg het Grondwettelijk Hof over de kwestie aan de tand te voelen, met de concrete vraag of deze (nieuwe) interpretatie van de belastingadministratie wel spoort met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel.

P. VAN EESBEECK, "Zijn ook extralegale pensioenen 'uit het verleden' te verrekenen in de 80%-grens?", afl. 2, 1-3.

12. Inflatie beïnvloedt de WAP-rendementswaarborg

Na een lange periode van zeer lage inflatie kennen we sinds kort een opstoot van de inflatie. Dit heeft onder meer als gevolg dat het niveau van de rendementsgarantie waar de inrichter van een pensioenstelsel voor werknemers voor moet zorgen, beïnvloed wordt.

P. ROELS, "Inflatie beïnvloedt de WAP-rendementswaarborg", *L&B* 2022, afl. 2, 3-5.

13. FSMA stuwt de kwaliteit van de pensioenfiches naar hoger niveau

De FSMA heeft de pensioenfiches van 21 VAPZ-pensioeninstellingen onderzocht. De meeste pensioeninstellingen ontvingen van de FSMA een lijst met werkpunten. In oktober 2021 publiceerde de FSMA een 'onderzoeksrapport'. Via een 'feedback statement' publiceerde de FSMA ook een overzicht van de verplichtingen en aanbevelingen.

L. VEREYCKEN, "FSMA stuwt de kwaliteit van de pensioenfiches naar hoger niveau", *L&B 2022*, afl. 2, 6-8.

14. Ex-kankerpatiënt heeft na tien jaar 'recht om vergeten te worden'

Vanaf 1 februari 2022 geldt een 'recht om vergeten te worden' voor arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Dit werd ingevoerd via een gedragscode van Assuralia, en moet gevolgd worden door alle verzekeringsondernemingen die lid zijn van Assuralia. Kankeraandoeningen mogen in principe niet langer uitgesloten worden of een reden voor een bijpremie zijn, wanneer de behandeling meer dan tien jaar geleden succesvol werd afgerond.

L. VEREYCKEN, "Ex-kankerpatiënt heeft na tien jaar 'recht om vergeten te worden', *L&B 2022*, afl. 3, 1-3.

15. De overgangsuitkering na overlijden werd aangepast

Na een overlijden van één van de partners in een huishouden, ziet het financiële plaatje er voor de overlevende helemaal anders uit. De sociale zekerheid zorgt voor een overlevingspensioen of een overgangsuitkering. Die laatste werd door de Programmawet van 27 december 2021 aangepast.

P. ROELS, "De overgangsuitkering na overlijden werd aangepast", *L&B 2022*, afl. 3, 3-5.

16. Geen KB69-beheer meer van overgedragen verzekeringsportefeuille Integrale

Op 15 december 2021 heeft Integrale nv haar volledige verzekeringsportefeuille en de onderliggende activa overgedragen naar Monument Assurance Belgium (MAB). De voorafgaande doorhaling van de tak 21-vergunning van Integrale, heeft ervoor gezorgd dat MAB voor het beheer van de overgedragen tweedepijlercontracten niet onderworpen is aan de KB69-regels. Ter bescherming van de aangeslotenen werd een deel van deze regels wel gekopieerd in een KB dat de voorwaarden van deze overdracht vastlegt. Dat MAB geen KB69-instelling is terwijl Integrale dit wel was, heeft ook andere gevolgen.

I. DE SOMVIELE, "Geen KB69-beheer meer van overgedragen verzekeringsportefeuille Integrale", *L&B 2022*, afl. 3, 6-8.

17. Hervorming van het fiscaal statuut van betaalde sportbeoefenaars

Al enige tijd gingen er meer en meer stemmen op tegen het uitzonderlijk gunstig fiscaal en sociaal statuut van betaalde sportbeoefenaars. Sedert 1 januari 2022 kwam uiteindelijk een einde aan dit uitzonderlijk gunstregime. De fiscale voordelen voor de sportbeoefenaars en de sportclubs werden hervormd. Daarnaast worden betaalde sportbeoefenaars voortaan volledig geïntegreerd in het algemeen socialezekerheidsstelsel voor werknemers. Bepaalde compenserende maatregelen moeten evenwel de forse financiële impact voor sportclubs en -verenigingen beperken.

C. PRIEM en E. VERHAEGEN, "Hervorming van het fiscaal en sociaal statuut van betaalde sportbeoefenaars", *Sociale Wegwijzer 2022*, nr. 6, 4-9.

NEDERLAND EN ADVIES WETSVOORSTEL TOEKOMST PENSIOENEN

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft op 16 februari 2022 advies uitgebracht over het wetsvoorstel dat het pensioenstelsel herzielt en toekomstbestendiger moet maken. Het wetsvoorstel is op 30 maart 2022 bij de Tweede Kamer ingediend. Daarmee is het advies van de Afdeling advisering openbaar geworden.

De regering wil met het wetsvoorstel de afspraken in het Pensioenakkoord van juni 2019 uitvoeren. Het doel is om een transparanter en meer persoonlijk (aanvullend) pensioenstelsel te realiseren dat beter aansluit bij maatschappelijke ontwikkelingen en de huidige arbeidsmarkt. Het nieuwe pensioenstelsel kent alleen nog maar premieregelingen met een leeftijdsonafhankelijke premie. Dat resulteert in een zogenoemde degressieve pensioenopbouw. De uitkeringsovereenkomst en de financiering daarvan met de zogenoemde doorsneesystematiek in het huidige pensioenstelsel verdwijnen. In de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel moeten de bestaande afspraken aangepast worden naar de nieuwe regelingen. Het wetsvoorstel biedt daarvoor transitieregels. Ook geeft het wetsvoorstel regels over de inbreng in de nieuwe regelingen van het vermogen dat onder de bestaande regelingen is opgebouwd ('invaren'). Verder geldt er in de transitieperiode een afwijkend financieel toetsingskader. Tot slot worden ook de fiscale regels aangepast aan het nieuwe stelsel en de transitie, onder meer om de fiscale regels over pensioenen minder afhankelijk te laten zijn van de vorm waarin arbeid wordt verricht, zoals loondienst of arbeid als ondernemer.

RAAD VAN STATE NEDERLAND, "Samenvatting advies wetsvoorstel toekomst pensioenen", maart 2022, beschikbaar onder: <https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/@130467/advies-wetsvoorstel-pensioenen/>.

JAARVERSLAG OMBUDSDIENST PENSIOENEN 2021

Het jaarverslag van de Ombudsdienst Pensioenen 2021 werd gepubliceerd. Het jaarverslag behandelt onder meer thema's als de toekenning van schadevergoedingen, informatisering, het digital by default-principe, pensioenschulden en dergelijke meer. Het integrale verslag kan geraadpleegd worden op de site van de Ombudsdienst Pensioenen.

OMBUDSDIENST PENSIOENEN, Jaarverslag 2021, 176p., beschikbaar onder: <https://www.ombudsmanpensioenen.be/docs/reports/2021/JV2021%20NL.pdf>.

FSMA: GIDS EN ADVIES

1. Praktijkgids voor IBP's over de implementatie van IORP II

De Europese richtlijn IORP II verplicht toezichthouders om hun toezicht op een vooruitziende en risicogebaseerde benadering te baseren en hierover transparant te communiceren door de wetgeving en algemene krijtlijnen van het toezicht te publiceren. EIOPA heeft in dat kader zelf een aantal *Opinions* gepubliceerd. In die context heeft de FSMA de praktijkgids over de implementatie van IORP II en de *Opinions* van EIOPA inzake governance en risicobeheer op haar website gepubliceerd. De FSMA licht in deze praktijkgids haar verwachtingen toe over de toepassing van de governanceregels. Daarnaast vermeldt de FSMA ook een aantal voorbeelden van goede praktijken.

FSMA, "Praktijkgids voor IBP's over de implementatie van IORP II", januari 2022, beschikbaar onder: <https://www.fsma.be/nl/news/praktijkgids-voor-ibps-over-de-implementatie-van-iorp-ii>.

2. Advies van de Commissie voor de Aanvullende Pensioenen voor Zelfstandigen betreffende de mogelijkheid tot vervroegde opname van het aanvullend pensioen in een situatie van 'particular hardship'

Op vraag van de minister van Pensioenen heeft de commissie de vraag onderzocht of een burger die geconfronteerd wordt met een acute financiële noodsituatie ('particular hardship') in deze omstandigheden uitzonderlijk een beroep zou moeten kunnen doen op een eventueel opgebouwd aanvullend pensioen.

FSMA, "Advies van de Commissie voor de Aanvullende Pensioenen voor Zelfstandigen betreffende de mogelijkheid tot vervroegde opname van het aanvullend pensioen in een situatie van 'particular hardship', januari 2022, beschikbaar onder: https://www.fsma.be/sites/default/files/media/files/2022-03/capz_advice14_nl.pdf.

3. Minder vragen en klachten over het moment waarop het aanvullend pensioen wordt uitbetaald

Consumenten die vragen of klachten hebben over hun aanvullend pensioen kunnen terecht bij de FSMA. In 2021 ontving de FSMA 261 meldingen van consumenten, wat overeenkomt met een daling van 28 procent ten opzichte van 2020. De meeste meldingen hadden in 2021 opnieuw betrekking op de uitbetaling van het aanvullend pensioen bij pensionering. In tegenstelling tot de voorbije jaren heeft de pensioenconsument minder vragen en klachten bij het moment waarop het aanvullend pensioen zal worden uitbetaald.

FSMA, "Minder vragen en klachten over het moment waarop het aanvullend pensioen wordt uitbetaald", februari 2022, beschikbaar onder: <https://www.fsma.be/nl/news/minder-vragen-en-klachten-over-het-moment-waarop-het-aanvullend-pensioen-wordt-uitbetaald>.

FEDERAAL PLANBUREAU

De loopbaansamenstelling van (toekomstig) gepensioneerde werknemers

Net zoals in de vorige legislaturen, neemt de regering nieuwe maatregelen om het hoofd te kunnen bieden aan de stijgende pensioenfactuur. Tegelijkertijd verbindt deze regering zich ertoe dat nieuwe maatregelen niet mogen leiden tot toegenomen ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Om deze maatregelen te onderbouwen moeten beleidsmakers idealiter beschikken over gedetailleerde informatie over de loopbanen van recent en toekomstig gepensioneerde mannen en vrouwen. Dit rapport geeft hiertoe een aanzet en presenteert actuele statistieken over de loopbanen van recent en toekomstig gepensioneerden die hebben gewerkt als werknemer. De cijfers tonen allereerst dat toekomstig gepensioneerden gemiddeld minder jaren pensioenopbouw hebben dan recent gepensioneerden. Vooral bij mannen is dat het geval. Dat toekomstig gepensioneerden steeds later de arbeidsmarkt betreden vormt hiervoor een belangrijke verklaring. Ten tweede tonen de cijfers dat recent gepensioneerde mannen gemiddeld meer jaren pensioenopbouw hebben dan recent gepensioneerde vrouwen. Deze vaststelling geldt niet langer voor toekomstig gepensioneerden die in 2019 35 en 45 jaar oud zijn. Ze geldt wel nog voor toekomstig gepensioneerden die in 2019 55 jaar oud zijn.

G. DE VIL, H. PEETERS, J. SCHOLS, G. VAN CAMP en W. VAN LANCKER, "De loopbaansamenstelling van (toekomstig) gepensioneerde werknemers", januari 2022, beschikbaar onder: <https://www.plan.be/publications/publication-2226-nl-de-loopbaansamenstelling-van-toekomstig-gepensioneerde-werknemers>.

INTERNATIONAL UPDATE

1. Spain Implements Pension Reform Law

On January 1, Spain's government implemented a new law that makes numerous reforms to the country's old-age pension system, which include increasing early retirement penalties, expanding pension deferral bonus options, eliminating social security contributions for certain older workers, establishing a new sustainability mechanism, adopting a new benefit adjustment method, and creating a new social security agency. The law codifies many of the changes agreed to by the government, labor unions, and employer associations in the 2020 Toledo Pact. The law's main aims are to improve the financial sustainability of Spain's pension system while bolstering the retirement security of current and future retirees. In addition, the European Commission is requiring Spain and other European Union members to enact significant economic reforms, including pension changes, as a condition for receiving assistance from the bloc's €724 billion pandemic recovery fund established in February 2021.

The key provisions of the reform law include:

- Increasing early retirement penalties: The contributory pension program continues to allow insured individuals to claim their old-age pensions up to 24 months early if they have at least 35 years of contributions (for voluntary retirement) or up to 48 months early if they have at least 33 years of contributions (for involuntary retirement, which occurs when older individuals become unemployed for reasons beyond their control, such as a business closure). However, under the new law, the penalties for voluntary and involuntary retirement are now applied to the pension amount (rather than the regulatory earnings base used to calculate the pension) and on a monthly (rather than quarterly) basis. In addition, the penalty rates for voluntary retirement have been redesigned so that they not only vary depending on the length of a pensioner's contribution record, but also the duration of early retirement (with the penalty rates progressively increasing for each month of early retirement up to the maximum 24 months). Starting on January 1, 2024, the new penalty rates will also be gradually phased in over a 10-year period for individuals who are currently subject to special early retirement penalty rules because they have higher lifetime earnings. Although the maximum penalties for involuntary early retirement have not changed, those retiring under this option can now choose to use the penalty rates for voluntary early retirement in the calculation of their pensions if they are more favorable.
- Expanding pension deferral bonus options: Individuals who defer claiming their contributory old-age pensions until after the normal retirement age can now choose to receive a 4 percent pension increase for each year of deferral, a lump-sum payment of up to €12,000 —depending on their base pension amounts— for each year of deferral, or a combination of these two bonuses. Previously, the only bonus option was a pension increase of 2 percent to 4 percent (depending on the length of a retiree's contribution record) for each year of deferral.
- Eliminating social security contributions for certain older workers: Workers and their employers are now exempt from paying most social security contributions if the workers have reached the normal retirement age and continue to be employed.
- Establishing a new sustainability mechanism: The law has established an Intergenerational Equity Mechanism (MEI) to replace the Sustainability Factor for keeping the pension system in financial balance. (The Sustainability Factor was created in 2013 but later suspended.) Under the MEI, a social security reserve

fund will be used to augment the pension system's revenues (up to 0.2 percent of GDP a year) starting in 2033 if the system's projected expenditures to 2050 exceed those submitted to the European Commission in 2024. If the reserve fund proves unnecessary, its assets will be used to boost pensions or reduce contribution rates. To finance the reserve fund, employers and employees will pay additional contributions from 2023 to 2032; employers will contribute 0.5 percent of covered payroll and employees will contribute 0.1 percent of covered earnings. If the reserve fund is insufficient to cover projected shortfalls, the government, unions, and employers will negotiate additional measures to raise revenues or reduce expenditures.

- Adopting a new benefit adjustment method: Contributory old-age pensions will now be adjusted each January based on the annual change in Spain's consumer price index (CPI) registered in November of the previous year. However, if the previous year's CPI change was negative, no benefit adjustment will be made. This method replaces one based on a revaluation index, which linked benefit adjustments to several factors, including the pension system's revenues and expenditures. As a result of the new method, the government increased contributory pensions by 2.5 percent at the beginning of 2022.

Spain's old-age pension system consists of contributory and noncontributory programs. To qualify for a contributory old-age pension, an individual must have reached age 66 and 2 months (gradually rising to age 67 by 2027) and have at least 15 years of contributions, including 2 years within the last 15 years before retirement. (The normal retirement age is reduced to age 65 for individuals with at least 37 years and 6 months of contributions.) The noncontributory old-age pension is paid to individuals who have reached age 65, have resided in Spain for at least 10 years since age 16 (including the last 2 years before retirement), and have household income below certain limits.

SSA, International Update, January 2022.

2. Italy Implements New Benefit Adjustments Formula

On January 1, Italy's government implemented a more generous benefit adjustment formula for old-age pensions and other social security benefits. Under this new formula, annual benefit increases are still applied progressively rather than uniformly—with smaller pensions indexed by a higher percentage than larger pensions—but the increases are now higher for all but the smallest pensions. As a result, the benefit increases effective January 1 are 100 percent of the inflation rate for monthly pensions up to four times the minimum monthly pension, 90 percent of the inflation rate for monthly pensions greater than four times but not exceeding five times the minimum monthly pension, and 75 percent of the inflation rate for monthly pensions greater than five times the minimum monthly pension. The inflation rate is the annual change in Italy's consumer price index at the end of the previous year. For this year's adjustment, the inflation rate is 1.7 percent and the minimum monthly pension is €515.58. Under the previous formula, individuals with monthly pensions greater than four times the minimum monthly pension received benefit increases ranging from 40 percent to 77 percent of the inflation rate, depending on the sizes of their pensions. The government adopted the new formula to ensure that all pensioners would receive a 2022 benefit increase that was more in line with inflation.

Italy's old-age pension system consists of a notional defined contribution (NDC) program, a legacy social insurance program (closed to new enrollees in 1996), and income-tested social assistance programs. Generally, to qualify for an NDC or social insurance old-age pension, an individual must have reached the normal retirement age of 67 and

have at least 20 years of contributions. Under normal rules, early retirement is possible (1) at any age with at least 42 years and 10 months (men) or 41 years and 10 months (women) of contributions, or (2) for individuals first insured on or after January 1, 1996, at age 64 with at least 20 years of contributions if the insured's notional account balance is sufficient to provide a monthly pension above a certain amount. Retirees who do not qualify for an NDC or social insurance pension and have resided in Italy for at least 10 consecutive years may qualify for an old-age social allowance if their annual incomes are below certain limits. In addition, low-income pensioners may qualify for a pension supplement at age 70 (age 60 if disabled, or age 65 if certain contribution requirements are met).

SSA, International Update, February 2022.

3. Austria Implements Pension Reforms

On January 1, Austria's government implemented reforms to the country's social insurance pension program that restore an early retirement penalty and create the Early Starter Bonus (Frühstarterbonus) for pensioners who began contributing at early ages. The early retirement penalty—which was eliminated in January 2020—reduces the social insurance old-age pension by 4.2 percent for each year it is claimed before age 65 (the normal retirement age for men). Under this provision, individuals can claim the old-age pension as early as age 62 if they have at least 540 months of paid or credited contributions. This provision currently only applies to men because the normal retirement age for women is 60. However, the women's retirement age will gradually rise to 65 from 2024 to 2033. The Early Starter Bonus is a monthly supplement paid to old-age pensioners who have at least 300 months of paid contributions, including at least 12 months of paid contributions before age 20. The bonus amount is €1 for every month of contributions paid from age 15 to 19, up to a maximum of €60. These reforms are intended to encourage workers to retire later and boost the retirement incomes of individuals who entered the workforce as teenagers.

Austria's social insurance pension program covers wage earners and salaried employees with monthly earnings of at least €485.85, and apprentices. To finance old-age, disability, and survivor benefits under this program, employees contribute 10.25 percent of monthly covered earnings and employers contribute 12.55 percent of monthly covered payroll. The minimum required contributions for an old-age pension vary depending on an insured person's birth year and first contribution date: a person born before 1955 must have at least 180 months of paid or credited contributions in the last 30 years, a total of at least 300 months of paid or credited contributions, or a total of at least 180 months of paid contributions; a person born in 1955 or later without any contributions before 2005 must have at least 180 months of paid or credited contributions, including at least 84 months of paid contributions; and a person born in 1955 or later with at least 1 contribution before 2005 must meet the most favorable of the two preceding requirements. The government may credit contributions under certain conditions, such as for periods spent caregiving, in military service, or receiving sickness, maternity, or unemployment benefits.

SSA, International Update, March 2022.

GELEZEN IN HET BELGISCH STAATSBLAD

Wetgeving

Wet van 21 januari 2022 houdende diverse fiscale bepalingen (*BS 28 januari 2022*);

Programmawet van 27 december 2021 (BS 31 december 2021);

Circulaire 2022/C/33 van 31 maart 2022 over de vaststelling van het wettelijke rustpensioen in het kader van de aanvullende pensioenen voor bedrijfsleiders die aan het sociaal statuut van de zelfstandigen onderworpen zijn, beschikbaar onder: https://eservices.minfin.fgov.be/myminfin-web/pages/public/fisconet/document/7b6a575f-db9c-4543-a77b-8d38d3ae7454#_Toc99465645;

Koninklijk besluit van 9 februari 2022 tot goedkeuring van de tweede aanpassing van de vijfde bestuursovereenkomst tussen de Belgische Staat en de Rijksdienst voor Pensioenen (BS 28 maart 2022).

Sectorpensioenen

Koninklijk besluit van 23 januari 2022 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 22 september 2021, gesloten in het Paritair Comité voor de uitzendarbeid en de erkende ondernemingen die buurtwerken of -diensten leveren, betreffende de pensioenpremie voor de uitzendkrachten (BS 9 maart 2022);

Koninklijk besluit van 23 januari 2022 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 19 oktober 2021, gesloten in het Paritair Comité voor de bedienden uit de kleinhandel in voedingswaren, tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst van 27 september 2021 betreffende het tijdskrediet (BS 9 maart 2022);

Koninklijk besluit van 10 januari 2022 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 19 oktober 2021, gesloten in het Paritair Comité voor de grote kleinhandelszaken, tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst van 27 september 2021 betreffende het tijdskrediet (BS 14 maart 2022);

Koninklijk besluit van 10 januari 2021 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 27 september 2021, gesloten in het Paritair Comité voor de warenhuizen, betreffende het tijdskrediet (BS 23 februari 2022);

Koninklijk besluit van 23 december waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 8 juli 2020, gesloten in het Paritair Subcomité voor het bedrijf van de groeven van niet uit te houwen kalksteen en van de kalkovens, van de bitterspaatgroeven en -ovens op het gehele grondgebied van het Rijk, betreffende de wijziging van het sectoraal sociaal aanvullend pensioenstelsel (BS 24 maart 2022);

Koninklijk besluit van 23 december 2021 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 24 augustus 2021, gesloten in het Paritair Subcomité voor de elektriciens: installatie en distributie, betreffende de wijziging en coördinatie van de statuten van het fonds voor bestaanszekerheid (BS 16 maart 2022);

Koninklijk besluit van 23 december 2021 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 14 juni 2021, gesloten in het Paritair Comité voor de binnenscheepvaart, betreffende de loon- en arbeidsvoorwaarden voor de ondernemingen met als activiteit sleepdiensten (BS 3 maart 2022);

Koninklijk besluit van 23 december 2021 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 26 juli 2021, gesloten in het Paritair Subcomité voor de edele metalen, betreffende de statuten fonds voor bestaanszekerheid (BS 28 februari 2022);

Koninklijk besluit van 23 december 2021 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 19 oktober 2021, gesloten in het Paritair Comité voor de diamantnijverheid en -handel, betreffende de sectorale regeling van de hospitalisatieverzekering voor de werknemers in de diamantnijverheid en -handel (BS 9 februari 2022);

Leergang Pensioenrecht 2021 - 2022

Koninklijk besluit van 23 december 2021 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 26 juli 2021, gesloten in het Paritair Comité voor het garagebedrijf, betreffende de wijziging en coördinatie van de statuten van het sociaal fonds (BS 26 januari 2022);

Koninklijk besluit van 28 november 2021 waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 26 mei 2020, gesloten in het Paritair Comité voor de landbouw, betreffende de wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst van 5 februari 2008 tot invoering van een sociaal pensioenplan voor de arbeiders tewerkgesteld in de landbouw en vervanging van de collectieve arbeidsovereenkomst van 9 december 2019 (BS 4 april 2022);

Koninklijk besluit van 27 november waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 30 juni 2021, gesloten in het Paritair Comité voor de uitzendarbeid en de erkende ondernemingen die buurtwerken of -diensten leveren, betreffende de pensioenpremie voor de uitzendkrachten (BS 10 december 2021).

WOORDJE VAN DE OMBUDSMAN

Werken naast pensioen: men mag geen rekening houden met achterstallig loon uit hoofde van een tewerkstelling vóór pensionering

Op 19 februari 2021 ontvangt een gepensioneerde een terugvorderingsbeslissing. Uit deze beslissing blijkt dat haar pensioen, dat inging op 1 juli 2019, voor de periode van 1 juli 2019 tot en met 31 december 2019 volledig geschorst wordt. Het toegelaten grensbedrag inzake werken naast pensioen voor deze periode (€ 4086) was namelijk met meer dan 100% overschreden. Als gevolg hiervan werd € 15.036 teruggevorderd. Betrokkene ging hier niet mee akkoord aangezien zij één dag na haar pensionering gewerkt heeft bij een andere werkgever dan deze waarbij ze voor haar pensionering gewerkt heeft. Zij stelde dat het onmogelijk was dat zij € 9.325,60 verdiend had tijdens haar pensionering in 2019. De FPD verdedigde in eerste instantie zijn beslissing. Uit het document 'C4 Werkloosheidsbewijs' bleek namelijk dat betrokkene haar beroepsactiviteit bij de werkgever waar ze gewerkt had voor haar pensionering, pas had stopgezet vanaf 25 oktober 2019. In de Dmfa-stroom verscheen bovendien een inkomen van € 9.325,60 voor de periode van 1 juli 2019 tot en met 31 december 2019. De Ombudsman Pensioenen stelt vast dat overeenkomstig artikel 64 KB 21 december 1967 voor de controle inzake werken naast pensioen onder arbeid dient verstaan te worden *“iedere bezigheid die, naar gelang het geval, een in artikel 23 3, § 1, 1°, 2° of 4° of in artikel 228, § 2, 3° of 4°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, gecoördineerd door het koninklijk besluit van 10 april 1992 en bekrachtigd bij wet van 12 juni 1992 beoogd inkomen kan opleveren”*. Ondanks dat de wetgeving verwijst naar de fiscale inkomsten maakt de Federale Pensioendienst gebruik van sociale inkomsten, zijnde de inkomsten uit de Dmfa-aangifte. Deze werkwijze wordt geapprecieerd door de Ombudsman Pensioenen. Op deze manier is een snellere controle van de overschrijding van de toegelaten grens mogelijk aangezien de Dmfa-aangifte sneller beschikbaar is dan de belastingaanslag. Zo kan de FPD bij een overschrijding van de toegelaten grenzen de gepensioneerde sneller informeren en kan de gepensioneerde sneller de nodige maatregelen treffen om zijn beroepsinkomsten in de toekomst te beperken. De Ombudsman benadrukt wel dat aan de hand van de Dmfa-aangifte het loon volgens het fiscaal criterium correct dient gereconstrueerd te worden. In dit kader is de Ombudsman Pensioenen ervan op de hoogte dat de door de FPD gecreëerde informaticastroom naar de Dfma-aangifte niet automatisch toelaat vast te stellen dat er achterstallig loon is uitbetaald na pensionering betreffende een tewerkstelling voor pensionering. Het gaat hier dus om loon dat niet in aanmerking mag genomen worden voor de controle inzake werken naast pensioen. Hij vermoedt dan ook dat het schoentje daar wringt. Teneinde dit uit te klaren vroeg de Ombudsman Pensioenen de individuele rekeningen over te maken. Op de individuele rekening van betrokkene bij de werkgever bij wie ze ook voor haar pensionering werkte na haar pensionering stond enkel de vermelding *“ongewettigd afwezig”*. Betrokkene heeft dus bij deze werkgever geen loon meer ontvangen voor een tewerkstelling na pensionering. De betrokkene had enkel één dag bij een andere werkgever gewerkt in 2019, sinds haar pensionering. Het inkomen voor deze tewerkstelling bedroeg € 81,20. Dit bedrag komt bijgevolg in aanmerking voor een controle. Nader onderzoek leert dat het achterstallig loon dat betrekking had op de periode voor pensionering ten onrechte in aanmerking genomen werd bij de controle inzake werken naast pensioen. Ingevolge de bemiddeling door de Ombudsman Pensioenen werd een herziening van de terugvorderingsbeslissing toegestuurd waarmee de schuld van € 15.036 herleid werd tot nihil.

Vragen?

leergangpensioenrecht@kuleuven.be

www.law.kuleuven.be/leergangpensioenrecht

Nummer 3 jaargang 16, afgesloten op 21 april 2022

Deze nieuwsbrief is verbonden aan de bijzondere leergang pensioenrecht en wordt in functie van recente ontwikkelingen opgesteld. Het doel is de studenten en geïnteresseerden te informeren over de allerlaatste ontwikkelingen in het pensioenrecht. Reacties zijn welkom aan yves.stevens@kuleuven.be of leergangpensioenrecht@law.kuleuven.be.

De nieuwsbrief “Leergang pensioenrecht” is erkend als juridisch tijdschrift in de zin van artikel 280,5° van het wetboek der registratie, hypotheek en griffierechten – erkenningsnummer E.L. 911/1021/135.